

Akademia Ekonomiczno -Humanistyczna

w Warszawie

Wydział Nauk Społecznych

Witold Wyporek

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.: „*Środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym*”, przygotowanej pod kierunkiem dr hab. prof. AEH Pawła Sitka (promotor) i dr Pawła Gołębiewskiego (promotor pomocniczy)

Przedmiotem badań niniejszej pracy są środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym, ujęte w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - kodeksu postępowania cywilnego rozmieszczone w działach V pt. „Środki odwoławcze”, Va pt. „Skarga kasacyjna”, Vb „Skarga na orzeczenie referendarza sądowego”, VI pt. „Wznowienie postępowania”, VIII „Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia”, a także przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym odnoszące się do regulacji skargi nadzwyczajnej. W pracy dokonano porównania różnic w funkcjonowaniu przepisów o środkach zaskarżenia w kontekście przeobrażeń systemu zaskarżeń i zmian w prawie, w tym przyjęcia przez ustawodawcę nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z 4.07.2019 r.

W pracy wykorzystano klasyczne metody badawcze, takie jak: metoda dogmatyczno-prawna, metoda historyczno-prawna, metoda komparatystyczna. Zastosowanie znalazła także metoda wywiadu eksperckiego, który przeprowadzono wśród praktyków prawa wydziałów cywilnych Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie. W pracy posłużono się metodami wykładni językowej, celowościowej, systemowej i logicznego rozumowania, w celu pogłębionej interpretacji norm kształtujących poszczególne środki zaskarżenia.

Tezy niniejszej pracy stanowi założenie, że:

1. system zaskarżeń na gruncie postępowania cywilnego w brzmieniu przepisów po nowelizacji, w kontekście przyjętych unormowań charakteryzujących poszczególne środki zaskarżenia, zapewnia zachowanie prawa do właściwej procedury, a także gwarancji i praw podmiotów uprawnionych do zaskarżenia;
2. system zaskarżeń stanowi jednocześnie instytucję prawidłowej kontroli orzeczeń.

Przedmiotem badań zatem uczyniono to, jaki szczegółowy charakter powinny mieć przepisy o środkach zaskarżenia; które ze szczegółowych rozwiązań powinny zostać zaimplementowane; co powinno zostać zmienione, aby stosowanie przepisów o środkach zaskarżenia realizowało na każdym etapie postępowania, możliwie najskuteczniej, zachowanie gwarancji stron w postępowaniu do zaskarżenia orzeczenia, realizując tym samym funkcję kontrolną, przy zachowaniu sprawności postępowania.

Celem rozprawy doktorskiej jest analiza instytucji prawnych w postaci środków zaskarżenia, czy prawne uregulowanie środków zaskarżenia, w kontekście swobody kształtowania przez ustawodawcę, w tym ograniczeń procesowych stron w postępowaniu jest uzasadnione; jak ukształtowane zostały procesowe ograniczenia stron w postępowaniu, w kontekście poszczególnych środków zaskarżenia w stosunku do zamierzonych celów ustawodawcy; czy ograniczenia gwarancji stron w stosowaniu środków zaskarżenia nie prowadzą do arbitralności rozstrzygnięć. Wynikiem pracy jest zweryfikowanie i potwierdzenie tez badawczych postawionych w rozprawie doktorskiej.

Rozprawa doktorska składa się z siedmiu rozdziałów, zawierających analizę problematyki badawczej, w kontekście postawionej tezy i szczegółowych problemów badawczych poprzedzonych uwagami wprowadzającymi i zakończonych wnioskami.

Analiza zawarta w rozdziale pierwszym dotyczy apelacji i koncentruje się wokół granic rozpoznania apelacji, wokół kwestii związanych z formułowaniem zarzutów, wymogów prawnych dopuszczalności apelacji. Nawiązano w tym rozdziale do nowo przyjętego modelu uzasadnienia orzeczeń na wniosek, a także przemodelowanego postępowania międzyinstancyjnego. Przedstawiono analizę funkcjonowania przepisów w odniesieniu do poprzedniego stanu prawnego. W następnym rozdziale poddano analizie zażalenie, skupiając się na roli jakie pełni w postępowaniu cywilnym, w odniesieniu do przemodelowanego systemu zażaleń poziomych. Zwrócono także uwagę na zażalenie jako środek służący nie ochronie a destabilizacji postępowania. W rozdziale trzecim poddano weryfikacji skargę kasacyjną w kontekście uregulowania dopuszczalności i niedopuszczalności. Następnie omówiono postępowanie ze skargi kasacyjnej nawiązując do problematyki związanej z rozpoznawaniem skargi kasacyjnej. Rozdział czwarty poświęcono skardze na orzeczenie referendarza sądowego oraz kompetencji referendarza sądowego w przedmiocie wydawania orzeczeń i rozpatrywania skarg. Nawiązano także do relacji między przepisami o skardze na referendarza sądowego a normami dotyczącymi zażalenia. Porównano w tym rozdziale instytucję skargi na referendarza sądowego, do rozwiązania przyjętego w prawie niemieckim. Rozdział piąty

omawia instytucję wznowienia postępowania. W rozdziale tym odniesiono się do kryteriów prawnych wznowienia postępowania cywilnego, a także relacji do przesłanek nieważności postępowania. Badaniu poddano zagadnienie prekluzji procesowej; odniesiono się do zażalenia, jako środka prawnego, służącego odrzuceniu skargi o wznowienie. Rozważanie w rozdziale szóstym poświęcono skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia odnosząc się do szczególnych okoliczności, stanowiących podstawy tego środka, do ograniczeń w stosowaniu tego środka zaskarżenia, a także do terminów związanych z postępowaniem ze skargi w odniesieniu do innych środków zaskarżenia. W rozdziale siódmym omówiono przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym regulujące skargę nadzwyczajną w kontekście konstrukcji prawnej i szczególnego charakteru tego środka zaskarżenia, celowości jego wprowadzenia i miejsca w strukturze środków zaskarżeń. W rozdziale tym omówiono relację skargi nadzwyczajnej w odniesieniu do zasady demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej

Całość pracy zamyka zakończenie. Zawarto w nim podsumowanie wyników analizy badań wraz z uzasadnieniem i wnioskami, jak również ocenę przepisów prawa w zakresie poddanych analizie środków zaskarżenia, a także wnioski *de lege ferenda*.

Mikołaj Myrach
19. 12. 2023r.

Academy of Economics and Humanities

in Warsaw

Faculty of Social Sciences

Witold Wyporek

Summary of the doctoral dissertation entitled: " *Measures of appeal in civil proceedings* ", prepared under the supervision of Dr. Hab. prof. AEH Paweł Sitek (supervisor) and dr Paweł Gołębiowski (auxiliary promoter)

The subject of the research of this work are the means of appeal in civil proceedings, included in the provisions of the Act of November 17, 1964 - Code of Civil Procedure, arranged in sections V entitled "Remedies", Va pt. "Cassation complaint", Vb "Complaint against the judgment of a court clerk", VI entitled "Resumption of proceedings", VIII "Complaint for a declaration of illegality of a final judgment", as well as the provisions of the Act of December 8, 2017 on the Supreme Court relating to the regulation of extraordinary complaints. The work compares the differences in the functioning of the provisions on appeals in the context of transformations in the appeals system and changes in the law, including the adoption by the legislator of the amendment to the Code of Civil Procedure and certain other acts of July 4, 2019.

The work used classic research methods, such as: the dogmatic-legal method, the historical-legal method, and the comparative method. The expert interview method was also used, which was conducted among law practitioners of the civil departments of the District Court for Warsaw Praga-Południe in Warsaw. The work uses methods of linguistic, teleological, systemic and logical interpretation to provide an in-depth interpretation of the norms shaping individual means of appeal.

The thesis of this work is the assumption that:

1. the system of appeals in civil proceedings in the wording of the provisions after the amendment, in the context of the adopted regulations characterizing individual means of appeal, ensures the preservation of the right to a proper procedure, as well as the guarantees and rights of entities entitled to appeal;
2. The appeal system is also an institution for proper control of judgments.

Therefore, the subject of the research was what detailed nature the provisions on legal remedies should have; which of the detailed solutions should be implemented; what should be

changed so that the application of the provisions on appeals ensures, at every stage of the proceedings, as effectively as possible, the guarantees of the parties in the proceedings to appeal against the decision, thus fulfilling the control function while maintaining the efficiency of the proceedings.

The aim of the doctoral dissertation is to analyze legal institutions in the form of appeals, whether the legal regulation of appeals, in the context of the legislator's freedom to shape, including procedural limitations of the parties in the proceedings, is justified; how the procedural limitations of the parties in the proceedings were shaped, in the context of individual remedies in relation to the intended goals of the legislator; whether limitations on the parties' guarantees in the use of remedies do not lead to arbitrary decisions. The result of the work is the verification and confirmation of the research theses put forward in the doctoral thesis.

The doctoral dissertation consists of seven chapters, containing an analysis of the research issues in the context of the thesis and detailed research problems, preceded by introductory remarks and concluded with conclusions.

The analysis contained in the first chapter concerns the appeal and focuses on the limits of the examination of the appeal, on issues related to the formulation of allegations, and the legal requirements for the admissibility of an appeal. This chapter refers to the newly adopted model of justifying judgments upon request, as well as the remodeled inter-instance proceedings. An analysis of the functioning of the regulations in relation to the previous legal status was presented. The next chapter analyzes the complaint, focusing on the role it plays in civil proceedings in relation to the remodeled horizontal complaint system. Attention was also drawn to the complaint as a means of not protecting but destabilizing the proceedings. The third chapter reviews the cassation appeal in the context of regulating admissibility and inadmissibility. Then, the procedure for a cassation appeal was discussed, referring to the issues related to the recognition of a cassation appeal. The fourth chapter is devoted to a complaint against a court referendary's ruling and the court referendary's competences in issuing judgments and examining complaints. Reference was also made to the relationship between the provisions on complaints against a court clerk and the norms regarding complaints. This chapter compares the institution of a complaint against a court referendary to the solution adopted in German law. Chapter five discusses the institution of reopening proceedings. This chapter refers to the legal criteria for resuming civil proceedings, as well as the relationship to the grounds for invalidity of the proceedings. The issue of procedural exclusion was examined; reference was made to the complaint as a legal means of rejecting the application for reopening. The

discussion in the sixth chapter is devoted to the complaint for a declaration of illegality of a final judgment, referring to the specific circumstances constituting the basis for this measure, to the limitations in the use of this remedy, as well as to the deadlines related to the complaint proceedings in relation to other remedies. The seventh chapter discusses the provisions of the Act on the Supreme Court regulating extraordinary appeals in the context of the legal structure and the specific nature of this appeal, the purposefulness of its introduction and its place in the structure of appeals. This chapter discusses the relationship of an extraordinary complaint in relation to the principle of a democratic state of law, implementing the principles of social justice

The whole work ends with a conclusion. It contains a summary of the results of the research analysis along with justification and conclusions, as well as an assessment of the legal provisions in the scope of the analyzed remedies, as well as *de lege ferenda conclusions*.

Michał Wypoch
19.12.2023r.

